

UNIVERZITA KARLOVA
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Pravidla

**formální úpravy
akademických písemných prací**

Praha 2012

Tento materiál je přílohou opatření děkana č. 1/2011 „Pravidla pro evidenci, odevzdávání a zveřejňování závěrečných prací“.

Vysvětluje, jak vyhlášená pravidla použít v jednotlivých studentských pracích, uvádí příklady, varianty, a pomáhá řešit problémy praktickými radami a pokyny.

Dokument může být průběžně aktualizován.

Vydáno 4. června 2012

Aktualizováno 26. listopadu 2013

Aktualizováno 28. března 2014

Aktualizováno 2. září 2016

Zpracování obecných zásad zčásti převzato z materiálu ETF © Manuál k formálním náležitostem akademických písemných prací, Praha 2010. Studenti teologických oborů používají citačního úzu AUC Theologica. Citační úzus pro studenty ÚDKU vypracoval prof. Jan Royt. Pravidla redakčně zpracoval Jaroslav Brož.

Obsah

Obsah	3
Úvod.....	4
1. Obecná pravidla	5
1.1. Charakteristika písemných prací podle druhu	5
1.2. Povinné náležitosti písemných prací	6
1.3. Zpracování hlavního textu práce	7
1.4. Bibliografické údaje	8
1.5. Vnější úprava písemných prací	12
2. Základní typografická pravidla	13
3. Počítačová sazba	15
3.1. Zalamování řádků odstavce.....	15
3.2. Šablony a styly	15
3.3. Písma – fonty.....	16
3.4. Strana.....	17
3.5. Odstavec	17
3.6. Poznámky pod čarou	17
3.7. Odsazování, sloupce, tabulky.....	18
3.8. Seznamy a petit	18
3.9. Generování obsahu	18
4. Parametry přednastavených šablon	19
4.1. Strana.....	19
4.2. Odstavcové styly	19
4.3. Znakové styly	20
5. Literatura a další zdroje.....	21
Příloha: Citační úzus ÚDKU KTF UK	22

Úvod

Cílem akademických písemných prací je prokázat, že si student osvojil schopnost samostatně zpracovat přiměřeně obtížné odborné téma a kvalifikovaně vyřešit s ním spojené problémy za použití vhodně zvolené odborné literatury. Při práci uplatňuje nabyté teoretické vědomosti, osvojené dovednosti a informace ze studia příslušné literatury a využívá konzultací s vedoucím práce a dalšími odborníky.

Mezi „akademické písemné práce“ patří několik typů prací, které se navzájem liší délkou a nároky na odbornou úroveň: *seminární práce*, *ročníková písemná práce*, *bakalářská práce*, *diplomová* (magisterská) práce a *disertační* (doktorská) práce. Níže uvedené pokyny se týkají především prací vyššího stupně (od bakalářské dále), ale obecné zásady přiměřeně platí pro všechny písemné projevy studentů.

Práce by měla prokázat, že student/ka dokáže:

- vymezit a formulovat vhodné téma případně otázku nebo problém, který chce řešit,
- srozumitelně se vyjadřovat a používat při tom vhodné jednotné odborné terminologie,
- jasně a soustavně argumentovat,
- vést kritický dialog s autory, kteří se podobným tématem zabývali,
- citovat a parafrázovat použitou literaturu.

Tyto obecné požadavky se různě modifikují podle druhu studijního programu a typu studentské práce. Podrobnější požadavky upravuje také vedoucí příslušné práce. Následující pravidla se týkají převážně její formální úpravy. Ta sice není hlavním kritériem pro posouzení kvality práce, není však také něčím zanedbatelným. Dobrá formální úprava podtrhuje kvalitní obsahovou úroveň práce a tvoří s ní nedílnou jednotu.

V dnešní době je už téměř samozřejmostí, že se písemné práce zpracovávají na počítači. To práci sice usnadňuje, ale současně klade vyšší nároky na znalost obecných typografických zásad; počítačové zpracování se totiž v mnohém blíží knižní sazbě. Správným použitím typografických pravidel student zajistí, že jeho text bude dobře čitelný a přehledný.

Na webových stránkách KTF jsou k dispozici připravené šablony pro textový editor MS Word. Uživatelé jiných programů si podle údajů ve 4. kapitole tohoto dokumentu mohou snadno vytvořit šablony vlastní.

1. Obecná pravidla

1.1. Charakteristika písemných prací podle druhu

1.1.1. Bakalářská práce

Písemnou bakalářskou prací má student/ka prokázat schopnost formulovat otázky spojené s daným tématem, hledat jejich řešení převážně v sekundární literatuře a tento postup i nalezené odpovědi přehledně a srozumitelně popsat. V práci může uplatnit příklady z praxe či vlastní výzkum (zejména v praktických teologických oborech a oborech jim příbuzných), který je podložen metodologicky správným postupem. Bakalářská práce není prací čistě kompilační; student/ka má prokázat, že dokáže shromážděné informace třídit, navzájem porovnávat, hodnotit a adekvátně interpretovat a zobecnit.

Požadovaný *rozsah* bakalářské práce je 40–60 normostran (72–108 tisíc znaků včetně mezer) bez anotací a příloh.

1.1.2. Diplomová (magisterská) práce

Písemnou diplomovou prací má student/ka prokázat schopnost formulovat otázky spojené se zvoleným tématem, osvojit si přehled o dosavadní odborné diskusi o nich, včetně cizojazyčných prací, řešení otázek hledat studiem primárních pramenů nebo jiným vlastním badáním za použití sekundární literatury. Dále má student/ka prokázat, že dovede svůj postup badání i nalezená řešení srozumitelně a přehledně popsat. V práci může uplatnit příklady z praxe nebo výzkum (zejména v praktických teologických oborech a oborech jim příbuzných), který je podložen metodologicky správným postupem. Výstupem práce může být návrh aplikace osvojených poznatků v novém kontextu, navržení metodicky zdůvodněných postupů pro inovaci praxe nebo syntéza překračující stav poznání v dané oblasti.

Požadovaný *rozsah* diplomové práce je 60–90 normostran (108–162 tisíc znaků včetně mezer) bez anotací a příloh.

1.1.3. Rigorózní práce

Písemnou rigorózní prací autor/ka prokazuje schopnost samostatné činnosti v oblasti výzkumu nebo schopnost samostatné tvůrčí činnosti. Požadavky na ovládnutí metody, práci s prameny, schopnost odborné a kritické diskuse a přehledného a srozumitelného formulování výsledků v rigorózní práci jsou v podstatě shodné s požadavky na diplomovou práci, od které se liší větším rozsahem a volbou širšího tématu nebo obtížnějšího řešeného problému.

Požadovaný *rozsah* rigorózní práce je nejméně 100 normostran (180 tisíc znaků včetně mezer) bez anotací a příloh.

1.1.4. Disertační (doktorská) práce

Disertační práce má být samostatným badatelským přínosem ke studovanému tématu. Její autor/ka má prokázat, že má přehled o odborné diskusi k tématu na mezinárodní úrovni, umí řešit úkoly a problémy metodikou užívanou v daném oboru, dokáže kriticky vstoupit do diskuse s odborníky a přispět k současné debatě vlastním studiem primárních pramenů. Své vědomosti a výsledky výzkumu je schopen/na srozumitelně a přehledně vyložit.

Požadovaný *rozsah* disertační práce je nejméně 120 normostran (216 tisíc znaků včetně mezer) bez anotací a příloh.

1.1.4. Seminární práce

V seminární práci student/ka zpracovává výsledky své činnosti v rámci semináře. Obvykle zpracovává dílčí téma, které souvisí se zaměřením semináře, a charakterem i rozsahem se tato práce blíží odbornému článku. Přesnější pokyny týkající se obsahu a způsobu zpracování i požadovaného rozsahu seminární práce uděluje vedoucí semináře.

1.2. Povinné náležitosti písemných prací

Kvalifikační písemné práce (tj. práce bakalářské, diplomové, rigorózní a disertační) musí obsahovat tyto údaje v uvedeném pořadí:

1.2.1. *Obálka* (první strana desek) obsahuje pod sebou tyto údaje:

- jméno vysoké školy (Univerzita Karlova) a jméno fakulty (Katolická teologická fakulta)
- typ práce (bakalářská, diplomová, ...)
- jméno autora
- rok obhajoby práce

1.2.2. *Titulní strana*

- jméno vysoké školy (Univerzita Karlova), jméno fakulty (Katolická teologická fakulta) a název katedry (ústavu), na které je práce předkládána
- jméno autora práce
- přesný název práce
- typ práce
- jméno vedoucího práce, příp. konzultanta (u bakalářské/diplomové/disertační práce)
- u seminární práce: název semináře a ročník studia
- rok obhajoby práce

Titulní strana je vždy napravo.

1.2.3. Na další straně se samostatně uvádí toto *čestné prohlášení* o původnosti práce v tomto znění:

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedené prameny a literaturu.
  2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
  3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.
- V <místo> dne <datum>, jméno a vlastnoruční podpis

1.2.4. Na následující straně se uvede standardní *bibliografická citace* předložené práce a její *anotace*, tj. stručné shrnutí obsahu práce v rozsahu 10-20 řádků. K anotaci se připojuje soupis *klíčových slov*. Za českou verzí anotace se uvede název práce, anotace a klíčová slova v *anglickém překladu* (anotace = abstract). Za nimi se uvede *rozsah práce*

bez příloh vyjádřený počtem znaků s mezerami (údaj automaticky generovaný textovým editorem).

1.2.5. Na následující straně je možno uvést případná *poděkování*, např. vedoucímu práce, konzultantům a všem, kdo nějakým způsobem napomohli napsání práce.

1.2.6. Na dalších stranách se obvykle uvádí *obsah*, který by měl uvádět i seznam příloh, pokud práce nějaké má. K vytvoření obsahu se doporučuje použít příslušné funkce, kterou nabízí textový editor. V obsahu se uvádějí nadpisy do druhé úrovně včetně (tj. kapitoly a podkapitoly).

1.2.7. Další povinné náležitosti se uvádějí až na konci práce. Povinný je *seznam použitých zkratk* a za ním *seznam literatury*. Před seznam zkratk je možno zařadit nepovinné části, jako je katalog, obrazová příloha a seznam vyobrazení. Za seznam literatury se mohou vložit nepovinné *rejstříky*.

1.2.8. Pro *seminární práce* se uvedené náležitosti nevyžadují v plném rozsahu. Ale i tyto práce by měly na zvláštní titulní straně obsahovat základní údaje: jméno a ročník autora/ky, název práce, název semináře, pro který je práce určena. I pro seminární práce je povinný *seznam použité literatury*, který se uvádí obvykle na konci práce.

1.3. Zpracování hlavního textu práce

1.3.1. Každá práce musí mít *úvod*. Autor v něm definuje cíl práce: téma a otázky, na které chce hledat odpověď, a důvody, proč se jimi chce zabývat. Má také poukázat na významnost řešeného problému a předložit metodu, podle které chce postupovat. V úvodu se necitují díla jiných autorů. Jeho rozsah je obvykle 1–2 normostrany (u disertace víc).

1.3.2. V každé práci má být zřetelná část *studijní* (heuristická) a *autorská*. Ve *studijní části* student/ka prokáže schopnost objektivně předložit a zpracovat zvolené téma a zběhlost pracovat s odbornou literaturou. Téma popíše, uvede, jak už bylo zpracováno, a dosavadní přístupy kriticky zhodnotí. V závěru této části shrne otevřené otázky a případně uvede, co by bylo nutné k jejich řešení. Výsledkem první části má být formulování vlastní teze a objasnění a zdůvodnění metodologie, podle které chci svou hypotézu řešit. V *autorské části* student/ka rozvíjí vlastní teoretické pojednání daného tématu. Pokud má práce i praktický ráz, rozpracuje autor/ka konkrétní řešení. Pokud to téma dovoluje, uvádí se tu také experimentální ověření vlastních návrhů. V takovém případě je vhodné, aby diskuse výsledků tvořila samostatnou kapitolu. Uvedené dvě části se nemusejí vždy projevit ve formálním členění práce, ale musí být zřejmé, že autor/ka práce je měl/a neustále na zřeteli jako základní pracovní principy.

1.3.3. K povinným částem patří také *závěr* práce. V něm autor/ka shrne dosažené výsledky, poznatky a závěry. Citace jiných autorů se v něm neuvádějí, je to čistě autorský text. Doporučená délka je asi 3 normostrany.

1.3.4. Písemná práce má být především přehledně *členěna*. K hrubému členění slouží rozdělení na kapitoly a jejich části odlišené samostatnými nadpisy. Příliš podrobné členění je přehlednosti spíš na škodu, takže se doporučuje vystačit si s členěním na třech graficky odlišených úrovních: *kapitoly*, které začínají vždy na nové stránce, *podkapitoly* a *menší celky*. K označení jednotlivých úrovní doporučujeme použít desetinného značení (tj. 1. – 1.1. – 1.1.1.). K tomu je nastavena šablona „Nadpis 1–3“.

1.3.5. K jemnějšímu členění textu uvnitř kapitol a jejich oddílů slouží rozdělení na *odstavce*. Pro jejich délku je rozhodující hledisko obsahové: odstavec vyznačuje větší samostatné myšlenkové celky. Je pochopitelné, že jak příliš krátké (jednověťé), tak nadměrně dlouhé odstavce na jasnosti textu nepřidají.

1.3.6. *Citáty* jiných autorů z literatury a dalších zdrojů se zásadně vyznačují uvozovkami. Kratší citáty, přibližně v délce jednoho souvětí, se uvádějí v souvislém textu. Pokud je citát *delší než 3 řádky*, doporučuje se uvést ho ve zvláštním odstavci, nejlépe ve formátu petitového (odsazeného) odstavce.

1.3.7. Odkazy na citovanou literaturu, případně další poznámky (krátké exkurzy, komentáře či postřehy, které by rušily souvislost hlavního textu), se uvádějí v tzv. *poznámkách pod čarou* (patových poznámkách), více viz odstavec 3.6.

1.4. Bibliografické údaje

Seznam literatury na konci práce musí obsahovat všechny použité a citované materiály, tedy úplnou, a nikoli jen výběrovou bibliografii. Zde mají být uvedeny úplné bibliografické údaje, v konkrétních citacích v poznámkách se při prvním výskytu uvede údaj úplný, dál už jen údaje zkrácené.

Údaje v seznamu se třídí abecedně podle příjmení autorů. Nepovinné, ale v případě většího množství položek užitečné, je členění seznamu na primární literaturu (prameny, texty, edice), sekundární literaturu, další pomůcky, nebo také na zdroje tištěné a elektronické.

1.4.1. Úplný bibliografický údaj

Základní pravidla pro citování použitých pramenů a literatury ve vědecké práci stanoví norma ČSN ISO 690 *Informace a dokumentace – Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů* (k dispozici v knihovně KTF).

Každý z vědních oborů má pro uvádění informačních zdrojů svá specifika. Studenti teologických oborů KTF UK se ve svých pracích řídí vzorem uvedeným níže

Pro studenty historických a uměnovědních oborů platí zvláštní citační úzus stanovený Ústavem dějin křesťanského umění KTF UK, který je uveden v Příloze tohoto dokumentu.

Pro potřeby studentských prací rozlišujeme čtyři typy citovaných textů: kniha (monografie), kapitola v monografii (příspěvek ve sborníku, heslo v encyklopedii), článek v časopise, elektronický zdroj.

U *monografií* jsou *povinné* tyto údaje:

- jméno autora (pokud je známo),
- plný název díla (titul i podtitul),

- název řady či edice, pokud je kniha její součástí,
- místo vydání (v našem úzu uvádíme povinně i nakladatele),
- rok vydání (pokud je kniha vydána v dalším vydání, které se liší od prvního, je třeba uvést, kterého vydání bylo použito)

U *kapitol v monografii* je třeba uvést:

- jméno autora,
- plný název kapitoly,
- jméno editora a název monografie (sborníku, encyklopedie) + údaje jako u monografie,
- rozsah stran, kde se kapitola nachází

U *článků* se musí uvést:

- jméno autora,
- plný název článku,
- název a ročník časopisu,
- rozsah stran, na kterých se článek nachází

U *elektronických zdrojů* se kromě jména autora a názvu uvádí:

- úplná internetová adresa (URL),
- datum zveřejnění příspěvku (pokud je uvedeno),
- datum, k němuž je zdroj citován.

Příklady

1.4.1.1. Monografie

RATZINGER, Joseph. *Eschatologie: smrt a věčný život*. 2. vydání. Brno: Barrister & Principal, 2004.

FIORENZA, Francis S. – GALVIN, John P. *Systematická teologie: římskokatolická perspektiva*. 1. sv. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1996.

1.4.1.2. Kapitola v monografii

MADEC, Goulven. Aurelius Augustinus: křesťanství jako naplnění platonismu. In KARFÍK, Filip – NĚMEC, Václav – VILÍM, František (ed.). *Křesťanství a filosofie: postavy latinské tradice: Augustinus, Boëthius, Jan Eriugena, Anselm z Canterbury, Tomáš Akvinský, Jan Duns Scotus*. Praha: Česká křesťanská akademie, 1994, s. 9–26.

1.4.1.3. Článek v časopise

KASPER, Walter. Kristovo nanebevstoupení – historie a theologický význam. *Mezinárodní katolická revue Communio* 1999, roč. 3, č. 3, s. 223–232.

BALTHASAR, Hans Urs von. První v novém světě. *Mezinárodní katolická revue Communio* 1999, roč. 3, č. 3, s. 297–302.

MANDL, Antonín. Pout' na Velehrad L. P. 1968. *Katolické noviny* 1968, 16. 5., roč. 20, č. 20, s. 1–2.

1.4.1.4. Elektronický zdroj

Český statistický úřad. *Grafy populačního vývoje 1946–2004* [2006-03-18]. <<http://www.czso.cz>>.

SKOBLÍK, Jiří. *Setkání empirie se spekulací v etické argumentaci církve* (4.9.2002) [2006-11-16]. <http://ktf.cuni.cz/~skoblik/empir_spekul.htm>.

Prohlášení arcibiskupství pražského k papežské návštěvě ČR (16.11.2006) [2006-11-16]. <<http://tisk.cirkev.cz/z-domova/prohlaseni-arcibiskupstvi-prazskeho-k-papezske-navsteve-cr.html>>.

1.4.1.5. Údaje o standardním identifikátoru (např. ISBN, ISSN, ISAN, ISMC, ISRC) nejsou povinné. Pokud je chce student uvádět, pak pouze v seznamu literatury na konci práce a podle tohoto vzoru:

STEMBERGER, Günter. *Klasické židovství: Kultura a historie rabínské doby*. Praha: Vyšehrad, 2011. ISBN 978-80-7429-185-2.

POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Život Františka Žáka SJ (1862–1934) a jeho trojiční teologie*. *AUC Theologica* 2011, roč. 1, č. 2, s. 51–74. ISSN 1804-5588.

1.4.2. Zkrácený bibliografický údaj

Při citování v poznámkách se úplný bibliografický údaj uvede jen při první zmínce daného díla. Pokud se na ně odkazuje opakovaně, uvádí se zkrácený bibliografický údaj podle následujícího vzoru. Krácení názvu díla musí být logické, tj. většinou má obsahovat první nebo charakteristické podstatné jméno. Dále je třeba vždy uvést stranu, z níž se cituje nebo na kterou se odkazuje.

Příklady (k výše uvedeným úplným bibliografickým údajům)

RATZINGER, Joseph. *Eschatologie*, s. 111.

FIORENZA, Francis S. – GALVIN, John P. *Systematická teologie*, s. 9.

MADEC, Goulven. Aurelius Augustinus, s. 10.

KASPER, Walter. Kristovo nanebevstoupení, s. 225–226.

BALTHASAR, Hans Urs von. První v novém světě, s. 299.

MANDL, Antonín. Pout', s. 1.

Český statistický úřad. *Grafy*.

SKOBLÍK, Jiří. *Setkání*.

Prohlášení arcibiskupství pražského.

1.4.3. Citování biblických knih, dokumentů magisteria a podobných zdrojů

1.4.3.1. Zkratky biblických knih a označení biblických citací

V českém prostředí se užívají dvě soustavy zkratk biblických knih:

- 1) ekumenický (zavedený v Českém ekumenickém překladu Bible),
- 2) katolický (užívaný v liturgických knihách římskokatolické církve, v Katechismu a jinde).

Student si může zvolit, které zkratky bude užívat, ale je třeba, aby zvolený systém používal v celé práci důsledně jednotným způsobem.

Odkaz na biblický citát sestává ze zkratky knihy, za ní je mezerka, následuje číslo kapitoly, oddělení čárkou a bez mezery připojené číslo verše/veršů. Tyto odkazy se jako jediné mohou používat v textu práce. V poznámkách pod čarou se uvádějí tehdy, odkazují-li např. na vzdálenější souvislost s textem nebo tvoří-li delší řadu. Rozsah více kapitol či veršů naznačujeme pomlčkou (–), nikoli spojovníkem/rozdělovníkem (-). Při rozsahu v rámci téže kapitoly se dává pomlčka bez mezer, při rozsahu přes více kapitol s mezerami.

Příklady

Mt 1,18 = Evangelium podle Matouše [mezerka] první kapitola [čárka] osmnáctý verš

Gn 3,1–7 = Kniha Genesis [mezerka] třetí kapitola [čárka] od verše jedna [pomlčka] do verše sedm

Joz 5 – 6 = Kniha Jozue [mezerka] od páté kapitoly [mezerka] [pomlčka] [mezerka] do šesté kapitoly

Sk 6,8 – 8,3 = Skutky apoštolů [mezerka] od šesté kapitoly, osmého verše [mezerka] [pomlčka] [mezerka] do osmé kapitoly, třetího verše (číslo kapitoly a verše viz první příklad)

Pozor! Ekumenické zkratky v označení typu „1K“ (První list Korintským) nevkládají mezi „1“ a „K“ mezeru, zatímco katolické zkratky ano (První list Korint'anům = 1 Kor).

1.4.3.2. Dokumenty magisteria a další podobné zdroje

V seznamu použité literatury uvedeme úplný bibliografický údaj souborného vydání dokumentů 2. vatikánského koncilu, Kodexu kanonického práva a dalších použitých oficiálních textů. V poznámkách pod čarou označujeme koncilní dokumenty a další níže uvedené prameny jen zkratkami, např.:

DV 12 = *Dei Verbum*, článek 12 (stránky se neuvádějí).

LG 9–11 = *Lumen gentium*, článek 9 až 11.

KKC 871 = Katechismus katolické církve, článek 871.

CIC, kán. 1331; 1354–1357 = Kodex kanonického práva, kánon 1331 a kánony 1354 až 1357.

CCEO, kán. 711 = Kodex kánonů východních církví, kánon 711.

DH 854 = Denzinger-Hünermann, *Enchiridion Symbolorum...*, článek 854.

Pokud je odkazů k jednomu místu víc, oddělují se od sebe středníkem: DV 16; SC 25; KKC 1122.

Ostatní církevní dokumenty (encykliky, exhortace apod.) uvedeme v seznamu použité literatury jednotlivě a do závorky připojíme zkratku, kterou je označujeme v poznámkách pod čarou (je třeba, aby se také pro ně užívalo zkratky, která je už zavedená).

1.5. Vnější úprava písemných prací

1.5.1. Vazba

Bakalářské a diplomové práce se odevzdávají ve dvou, disertační ve třech výtiscích, svázaných do *pevných desek*. Na horní straně desek mají být vyraženy základní údaje: pod horním okrajem stránky název fakulty (Univerzita Karlova, Katolická teologická fakulta), uprostřed stránky druh práce (Bakalářská práce, Diplomová práce, ...), dole vlevo rok podání práce (= obhajoby) a dole vpravo jméno a příjmení autora/ky. Dále na dolní straně hřbetu má být vyraženo jméno a příjmení autora/ky a na horní straně hřbetu rok podání práce (= obhajoby).

Ročníkové a seminární práce se odevzdávají v jednom exempláři. Mají obvykle měkkou vazbu v úpravě, jakou stanoví příslušný vyučující.

1.5.2. Způsob tisku

Práce mohou být tištěny *oboustranně*. Oboustranný tisk šetří místo v depozitářích i papír, proto je doporučeníhodný.

1.5.3. Elektronická verze

Práce se spolu s vytištěnou podobou odevzdávají také v elektronické formě, a to v prohlédávatelném PDF (portable document format).

V této podobě je práci třeba vložit do studijního informačního systému (SIS) Univerzity Karlovy podle pokynů zveřejněných na webových stránkách fakulty.

Převod do PDF: v OpenOffice je zabudován jako vnitřní funkce. Dále je možno použít specializované programy, například:

- *Adobe Acrobat* (komerční program): <http://www.adobe.com/cz/products/acrobat.html?promoid=BPAYD>
- *Primo PDF* (zdarma): <http://www.primopdf.com/index.aspx>
- *PDF Creator* (zdarma jako TrialPlay): <http://www.pdfcreator.com/> nebo <http://www.pdfforge.org/pdfcreator>

2. Základní typografická pravidla

Počítačové zpracování textů dnes vede k tomu, že sám pisatel textu přebírá některé úkony, které dříve patřily do kompetence sazeče. Proto je třeba, aby student při psaní dodržoval alespoň základní typografické zásady.

2.1. Zvýraznění

Pro zvýraznění některých výrazů se používá odlišného tvaru písma (tzv. „řezu“). Základní tři jsou: **tučné písmo**, *kurziva* a podtržené písmo. Ke zvýraznění určitých pasáží v textu se nejlépe hodí kurzíva, tučné písmo příliš silně vystupuje z ostatního textu, je lepší ho používat pro nadpisy. Podtržené písmo by se v konečné podobě textu nemělo používat vůbec. Okrajovým způsobem zvýraznění je dříve častěji užívané tzv. prostrkání písma. K jeho dosažení použijeme příslušnou funkci textového editoru, nikdy nevkládáme mechanicky mezery mezi jednotlivá písmena!

Zvýrazňujícími prostředky šetříme. Pokud je jich užíváno nestřídmě, působí text neklidně.

2.2. Konce řádků

Na konci řádků by neměly stát osamělé znaky (jednopísmenná slova, číslice, zkratky jmen a jiné jednopísmenné zkratky, čísla dnů v kalendářních datech). Tomu předejdeme vložením nerozdělitelné – „pevné“ – mezery (Ctrl+Shift+mezera).

2.3. Interpunkce

Všechna interpunkční znaménka (tečka, čárka, dvojtečka, středník, otazník, vykřičník) se přisazují těsně (bez mezery) k předchozímu textu a od následujícího se oddělují mezerou. Výjimku tvoří některé číselné sestavy, jako např. uvádění biblických kapitol a veršů (viz odst. 1.4.3.1.). Podobně dvojtečka v časových údajích („Je přesně 8:20“). Pravidlo oddělování mezerou naopak platí i ve zkrácených datech (např. 17. 4. 2012).

2.4. Závorky

Pro závorky platí obdobné pravidlo: k vnitřnímu textu se přisazují bez mezery, od vnějšího se oddělují mezerou. Obvykle se užívají závorky kulaté (nenahrazujeme je lomítky jako za časů psacích strojů!), méně často hranaté – např. jako vnořené.

2.5. Uvozovky

V českojazyčném textu jsou přípustné pouze uvozovky německého typu: „dvojitě“ (typu 99 66), „jednoduché“ (typu 9 6), výjimečně (alternativně) »lomené« (francouzské). Dvojitě a jednoduché se obvykle kombinují tak, že jednoduchými se označuje přímá řeč vnořená v jiné přímé řeči. Je dobré dodržovat také toto pravidlo: „Je-li v uvozovkách celá věta, píše se dovnitř i interpunkční znaménko, kterým je ukončena.“

2.6. Výpustka

Nedokončenost nebo vypuštění části textu se vyznačuje třemi tečkami (ne více a ne méně!). Výpustka se sází odmezerovaná vůči textu, k němuž přiléhá (tedy k následujícímu, pokud jí text začíná, k předchozímu, pokud jí končí). Z obou stran se mezerami odděluje, když se vypouští větší část uvnitř textu; v takovém případě je také možno vložit ji do závorek. Větná tečka se za výpustkou už nepíše.

2.7. Pomlčka a spojovník

Jsou to dva různé znaky s různou funkcí. Znak, který je na české klávesnici vpravo dole, je *spojovník*. Má tvar krátké (zato většinou poněkud silnější) vodorovné čárky a používá se jednak ke spojování slov, která obvykle stojí samostatně (typicky např. ve složených jménech: Rimskij-Korsakov, Frýdek-Místek, Praha-východ), jednak k rozdělování obvykle soudržných slov, typicky na konci řádku (proto se mu také říká rozdělovník, *divis*).

Pomlčka je delší a tenčí a její základní funkcí je vyznačit odmlku ve větě. V počítači je třeba ji speciálně vyvolat (např. funkcí Ctrl+spojovník). Zatímco spojovník/rozdělovník se bez výjimky sází bez mezer, pomlčka je obvykle s mezerami; neměla by se objevit na začátku řádky, aby se nepletla s odrážkou seznamu (toho lze opět dosáhnout pevnou mezerou). Výjimkou z tohoto pravidla jsou případy, kdy pomlčka označuje rozsah či rozpětí (zejména v biblických odkazech (1 Kor 15,3–8) nebo „utkáni Sparta – Baník“).

Pomlčka se také může použít jako odrážka v nečíslovaných seznamech (výčtech jednotlivých položek pod sebou).

3. Počítačová sazba

V této kapitole jsou uvedeny jen některé obecné zásady pro práci s textovými editory. Pro řešení dílčích úkonů odkazujeme studenty na manuály (náповědy) jednotlivých programů.

3.1. Zalamování řádků odstavce

Dnes je už téměř zbytečné připomínat, že při psaní textu na počítači oproti psacímu stroji není třeba zadávat, kde má končit jednotlivý řádek; to si textový editor hlídá sám. Výslovně je třeba zadávat jen konec *odstavce* (klávesou ENTER; znak ¶).

Pokud potřebujeme ručně určit *ukončení řádku*, které však nemá znamenat konec odstavce (např. v nadpisech, které přesáhnou jeden řádek), je k dispozici tzv. „zalomení řádku“ (vkládá se obvykle dvojhmatem SHIFT+ENTER; znak ↵).

Také *ukončení stránky* (např. před začátkem další kapitoly) je třeba provést vložením znaku „zalomení stránky“ (obvykle dvojhmatem CTRL+ENTER nebo ve Wordu funkcí „Vložení – Konec stránky“), a nikoli vkládáním prázdných odstavců.

Způsoby, jak mohou být *odstavce zarovnaný*, jsou v zásadě čtyři:

- Zarovnání *vlevo* (tzv. „na praporek“), kdy levý okraj textu je rovný a mezi písmeny a slovy jsou zachovány stejné, standardní mezery. To má za následek, že pravý okraj je „roztřepený“.
- Pro úpravu písemných prací se jednoznačně doporučuje zarovnání „*do bloku*“, kdy je rovný levý i pravý okraj, čehož počítač docílí tím, že vkládá mezislovní mezery o různé šířce. Potíž nastává tehdy, když je na řádku příliš málo mezer, jsou pak příliš široké. Tato nesnáze se dá odstranit *rozdělováním slov*, pro které je třeba nastavit příslušnou funkci editoru; nedoporučuje se rozdělovat slova ručním vkládáním rozdělovníků!
- Pro některé zvláštní případy se doporučuje zarovnání *vpravo* (např. psaní data v záhlaví dopisů).
- Také zarovnání *na střed* je určeno pro zvláštní případy, např. pro nadpisy, titulní strany apod.

3.2. Šablony a styly

Velmi důležitým rysem počítačového zpracování textu je využívání šablon a stylů. Vlastnosti, které mají mít jednotlivé části textu společné, je možno a záhodno určovat pro všechny najednou: usnadní to provádění změn v celém dokumentu a zajistí důsledné uplatnění všech těchto vlastností. Některé vlastnosti určují celý dokument (např. formát strany), jiné se týkají jeho jednotlivých částí (především nastavení odstavce).

Šablony (angl. „template“) jsou jakési „formy“, podle nichž textový editor vytváří jednotlivé dokumenty (soubory). Při vytváření dokumentů (textů) různého druhu (dopis, písemná práce) není tedy třeba vždy znovu nastavovat všechny jejich vlastnosti (rozměr strany, druh a velikost písma, způsob číslování stran a další úpravy záhlaví a zápatí apod.), ale je možné je nastavit do šablony, tj. jakéhosi prázdného dokumentu, při jehož otevření se příslušné vlastnosti nastaví.

Každý dokument může být určen pouze jednou šablonou, ale každá šablona může obsahovat více stylů (viz níže). Pro písemné práce na KTF UK jsou k dispozici vzorové šablony, které mají požadované parametry předem nastaveny.

Styly (angl. „styles“) jsou sady parametrů, podle nichž jsou formátovány jednotlivé části textu uvnitř dokumentu. Každý styl upravuje prvky, které se v dokumentu vyskytují opakovaně a které by měly mít vždy stejnou podobu, např. nadpisy (různých úrovní), hlavní text, text poznámek pod čarou apod. Toho se dá docílit i ručním formátováním u každého odstavce zvlášť. Tím se ale zbavíme možnosti například programového vytváření obsahu práce. Také je pak obtížné měnit dodatečně vlastnosti jednoho prvku textu v celém dokumentu (např. zvětšit velikost písma hlavního textu nebo typ písma v nadpisech). Proto se doporučuje užívat k definování vlastní textu styly.

Základním typem stylu je styl *odstavcový*: v něm definované vlastnosti se aplikují vždy na jeden odstavec (tj. část textu vymezená dvěma ENTERY). V každém dokumentu je obvykle nějak definován styl pro základní text, který se aplikuje automaticky při otevření nového dokumentu. Styly pro ostatní prvky textu (nadpisy, petity apod.) je třeba aplikovat ručně.

Dalším typem stylu je styl *znakový*, který se používá k odlišení vlastností jen určitých znaků. Jeho typickým využitím je zejména psaní nelatinskými abecedami, pokud se k němu používá speciálního fontu (viz níže odstavec o fontech).

Také existují styly *stránkové*, které se používají tam, kde se v rámci jednoho dokumentu má střídát několik způsobů rozložení strany (např. vstupní strana jednotlivých kapitol může mít větší horní okraj a potlačené číslo strany apod.).

3.3. Písma – fonty

Písma se obecně dělí na „patková“ (serifová, antikvy) a „bezpatková“ (grotesky). *Bezpatková písma* se nejčastěji používají na ty části textu, které mají být odlišeny: nadpisy, číslování stran, číslování poznámek apod. Pro svoji horší čitelnost se rozhodně nehodí k psaní delších textů.

Obecně platí, že všechny části základního textu, včetně petitu a poznámek pod čarou by měly být sázeny *stejným typem* (patkového) písma, případně s různým stupněm (velikostí). Odlišné písmo (ovšem jen jedno!) je možno použít na speciální části textu vyjmenované v předchozím odstavci.

Pro psaní písemných prací se obvykle využívá rozšířené patkové písmo *Times New Roman*. Lze však využít i jiné dostupné kvalitní alternativy (*Libertine*,¹ *FreeFont*² – tyto dva typy písma obsahují ucelené znakové sady pro nelatinské abecedy; *Lido STF*³ – kvalitní a zdarma dostupné písmo, neobsahuje ale sady nelatinských abeced; ty je třeba doplnit jinými fonty, např. z nabídky Society of Biblical Literature, dále SBL).

3.3.1. Nelatinské abecedy a unicode

V pracích z teologie a zejména z biblických oborů musí autor vyřešit problém *psaní řečtiny a hebrejštiny*, případně dalších starověkých jazyků, které se nezapisují latinkou. Pro tyto jazyky existuje množství speciálních fontů, které se navzájem liší kódováním. Psaní odlišnou abecedou se pak provádí tak, že se v textovém editoru pro určitou část textu změní font. Rozšířenými fonty tohoto typu jsou například písma užívaná programem *BibleWorks*⁴ nebo volně dostupná písma *ScholarPress*.⁵

¹ <http://linuxlibertine.sourceforge.net/>.

² <http://ftp.gnu.org/gnu/freefont/>.

³ <http://www.stormtype.com/typefaces-fonts-shop/families-27-lido-stf>.

⁴ Pro řečtinu písma s názvem Bwgrkn, Bwgrkl a Bwgrki, pro hebrejštinu Bwhebb a Bwhebl.

V současnosti se však uplatňuje výhodnější způsob kódování, tzv. *Unicode*, v kterém má každý znak nejrůznějších abeced jedinečný kód.⁶ Tento standard podporují novější verze operačních systémů (Windows od verze 2000 dále). Psaní v tomto systému se provádí přepínáním definic klávesnice, přičemž font může být stále týž.

Pro psaní v Unicode je třeba ve Windows i v jiných systémech nainstalovat příslušné klávesnice, pro hebrejštinu také podporu pro jazyky s odlišným směrem textu. Program *BibleWorks* (od verze 7) umožňuje export textu do unicode; je však třeba tuto možnost ručně nastavit: „Tools – Options – Fonts – Export Fonts“, zaškrtnout políčka Unicode a nastavit font, který příslušný jazyk podporuje (funguje dobře s fonty SBL).

Vedle řeckých a hebrejských fontů v *Times New Roman* (Windows XP, resp. Vista), jsou doporučeníhodné volně dostupné a lepší fonty *SBL Hebrew* a *SBL Greek*.⁷ Pro speciality písem užívaných v medievistických studiích lze doporučit např. projekt Medieval Unicode Font Initiative.⁸

3.4. Strana

Podoba stránek textu je určena především nastavením *okrajů*, jejichž velikost určuje rozměry vlastního textového bloku na stránce. Pro studentské práce na KTF jsou okraje stanoveny pod bodem 4.1. a v přednastavených šablonách. Při oboustranném tisku je třeba dbát na rozlišení okrajů lichých a sudých stránek.

Samostatně lze definovat obsah prostoru nad a pod textovým blokem. Tam se umisťují informace pro orientaci v knize. V *záhlaví* je možno umístit „živé záhlaví“, tj. základní údaj obsahu dané strany (dvojstrany), typicky např. název kapitoly nebo její části. Do *zápatí* se obvykle umisťují čísla stran, která však alternativně mohou být uvedena v záhlaví.

3.5. Odstavec

K základním charakteristikám odstavce patří velikost (stupeň) písma, vzájemná vzdálenost řádků textu a grafické vyznačení začátku a konce odstavce (a také vše, co souvisí se zalamováním řádků, viz 3.1.). Pro písemné práce na KTF jsou všechny tyto souřadnice stanoveny pod bodem 4.2.

Podobně jako by na konci řádků neměly stát jednopísmenné předložky, neměla by stránka začínat ani končit jedním řádkem odstavce, jehož zbytek je na straně předchozí nebo následující. Tomuto typografickému nešvaru se říká *vdovy* (vstupní řádek na konci stránky) a *sirotci* (východový řádek na začátku stránky), souhrnně parchanty. Sirotci jsou považováni za závažnější chybu.

3.6. Poznámky pod čarou

Odkazy na citované prameny, případně poznámky autora, které mají ráz exkurzu a rušily by souvislost hlavního textu, se uvádějí do tzv. „poznámek pod čarou“ (neboli „patových poznámek“), které bývají obvykle číslovány. Druhá, méně praktická možnost je uvádět poznámky na konci dokumentu jako tzv. „koncové poznámky“. Poznámky

---

⁵ Viz <http://rosetta.reltech.org/TC/fonts/>. Doporučený řecký font se jmenuje SPIonic, hebrejský SPEzra, syrský SPEdessa.

⁶ Více viz www.unicode.org nebo také <http://scripts.sil.org>.

⁷ Viz <http://www.sbl-site.org/educational/biblicalfonts.aspx>. V balíčcích jsou také k dispozici příslušné klávesnice pro Windows.

⁸ Viz <http://www.mufl.info>.

pod čarou obvykle číslujeme. Pro jejich vkládání má většina textových editorů zvláštní funkci, která příslušnou poznámku spojí s odkazem na ni v textu, hlídá pozici poznámky na příslušné straně a automaticky aktualizuje jejich číslování, takže je možno poznámky doplňovat i zpětně. V MS Wordu se poznámky vkládají z menu „Vložit – Odkaz – Poznámka pod čarou“.

3.7. Odsazování, sloupce, tabulky

Někdy je třeba určité údaje v textu seřadit tak, aby si navzájem i graficky odpovídaly (pod sebe, vedle sebe). K tomu není vhodné používat mezery (jako na psacím stroji), protože jejich šířka není v počítačové sazbě stálá. K jednodušším úpravám tohoto typu lze použít *tabulátor*, ke složitějším se doporučuje funkce *tabulka*. V tabulce je možno nastavit nulové (neviditelné) hraniční čáry, takže výsledkem bude jen uspořádaný text. Jinou možností je funkce *sloupce*, které lze použít i na části strany (podrobnosti v návodech k jednotlivým textovým editorům).

3.8. Seznamy a petit

Někdy je vhodné určité části textu vizuálně odlišit. Když vypočítáváme stručné teze, varianty řešení apod., je vhodné formátovat odstavce do tzv. *seznamů*. Ty jsou většinou od ostatního textu odděleny

- odsazením zleva.
- případně vynecháním řádku (doporučuje se).

Jednotlivé položky seznamu jsou pak vyznačeny

- a) předsazenými odrážkami (nejvhodnější jsou pomlčky nebo terčíky),
- b) číslováním – číslicemi nebo písmeny v abecedním pořádku.

Také seznamy je záhodno vytvářet pomocí odstavcových stylů, které zajistí jednotnou podobu a automatické číslování.

Výklady, které mají ráz exkurzu, je možno odlišit drobnějším stupněm písma, tzv. *petitem*. Také petitové odstavce vypadají lépe, když jsou odsazené ze strany a oddělené větší řádkovou mezerou (či vynechaným řádkem).

Kromě exkurzů se *petitem* někdy označují i *delší citace*. Pro přehlednost textu je to zvyklost doporučeníhodná, nepsaným pravidlem bývá, že takto zvlášť se vydělují citáty, které by v hlavním textu přesáhly 3 řádky. Je-li citát odlišený *petitem*, už se neohraničuje uvozovkami.

3.9. Generování obsahu

Textové editory umožňují automaticky vytvářet obsah (případně rejstříky). K tomu, aby bylo možné tuto funkci použít, je však nutno důsledně používat styly – v tomto případě konkrétně pro nadpisy užívat speciální odstavcové styly, jimiž jsou nadpisy jako takové definovány a program je může vyhledat a přiřadit jim příslušné číslo strany.

4. Parametry přednastavených šablon

Na webových stránkách KTF jsou k dispozici šablony pro editor MS Word, kde jsou nastaveny parametry dokumentu, které odpovídají požadavkům těchto pravidel. Zde uvádíme základní parametry pro ty, kdo si chtějí vytvořit šablony vlastní.

4.1. Strana

4.1.1. Rozměry

Okraje jsou nastaveny takto: levý/vnitřní = 3,5cm, pravý/vnější = 2,5cm, horní = 2,5cm, dolní = 2,5cm.

4.1.2. Oboustranný tisk

Šablony pro oboustranný tisk se od jednostranných liší tím, že rozlišují sudé a liché stránky, při otevřené knize zrcadlově souměrné. V tomto režimu je třeba dbát na to, aby některé strany dokumentu byly vždy liché (tj. pravé). Jsou to titulní strana, dále první strana obsahu, první strana první kapitoly (úvodu), seznamu literatury, rejstříku, tedy obecně začátky všech oddílů knihy. Pokud předchozí text končí na liché straně, je třeba zařadit vakát (prázdnou stránku). Na vakátech je třeba vypnout zobrazování čísla strany.

4.2. Odstavcové styly

4.2.1. Pro *hlavní text* nastaven styl *Základní text* s těmito parametry:

- písmo Times New Roman 12b
- řádkování 1,5
- odsazení 1. řádku 0,5cm

Alternativně pro první odstavec po nadpisu, resp. jiné proluce – bez odsazení: Základní text 1 / Tělo textu 1.

4.2.2. Pro *exkursy* a delší citáty styl *Petit* (resp. Petit 1) s těmito parametry:

- písmo Times New Roman 10b
- řádkování 1,5
- odsazení celého odstavce zleva 0,5cm
- odsazení 1. řádku 0,5cm (Petit 1 bez odsazení)

Stejně parametry jako petit má styl pro *patové poznámky* (tedy písmo 10b/0,4cm, odsazení 0,5cm, bez odsazení 1. řádku).

Alternativně je možno pro účel exkursů a delších citací použít odsazeného odstavce s velikostí písma základního textu: tedy styl *Odsazený text*, resp. Odsazený text 1, který nemá odsazený první řádek.

4.2.3. Pro číslované seznamy jsou vytvořeny styly *Číslovaný seznam* v základní velikosti textu a *Číslovaný seznam 2* s parametry petitu.

4.2.4. Pro nadpisy jsou vytvořeny styly ve 3 úrovních:

- *Nadpis 1* o velikosti písma 18b, tučné, řádkování pevné 0,8cm, za odstavcem vložit 0,2cm,
- *Nadpis 2* s písmem 14b tučné, řádkování pevné 0,6cm, před i za odstavcem vložit 0,2cm,
- *Nadpis 3* s parametry základního textu, jen písmo v řezu tučném.

4.2.5. *Obsah* je nastaven tak, že zaznamenává pouze nadpisy 1. a 2. úrovně.

4.2.6. Pro seznam literatury jsou vytvořeny styly s odsazením zleva o 0,5cm a zpětným předsazením prvního řádku: *Základní text předsazený*.

4.3. Znakové styly

Pro psaní hebrejsky a řecky s použitím písem BibleWorks jsou nastaveny v šabloně styly Ελληνικη a עברית. Pro psaní v Unicode není většinou znakových stylů potřeba.

5. Literatura a další zdroje

5.1. Typografická úprava a sazba

BERAN, Vladimír, a kol. *Typografický manuál*. 2. opr. vyd. Praha: Kafka Design, 2000 (aktualizované 5. vyd. 2007). ISBN 80-901824-0-2.

KOČIČKA, Pavel – BLAŽEK, Filip. *Praktická typografie*. Brno: Computer Press, 2000. ISBN 978-80-251-1932-7.

POLÁCH, Eduard. *Pravidla sazby diplomových prací*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, 1998; dostupné na <http://home.pf.jcu.cz/~edpo/pravidla/pravidla.html>

5.2. Formát bibliografických údajů

Projekt Bibliografické citace: <http://www.citace.com/clanky.php>

Velmi užitečný je také zahraniční program Citavi: <http://www.citavi.com>

5.3. Český pravopis

PRAVDOVÁ, Markéta – SVOBODOVÁ, Ivana (ed.). *Akademická příručka českého jazyka*. Praha: Academia, 2014. ISBN 978-80-200-2327-8.

ŠIMANDL, Josef – HLAVSOVÁ, Jaroslava – MÁDR, Oto – BARTOŇ, Josef. *Jak zacházet s náboženskými výrazy: Pravopis, výslovnost, tvary, význam*. Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1193-5.

Příloha: Citační úzus Ústavu dějin křesťanského umění KTF UK

Veškerá citovaná literatura je zahrnuta do alfabetycky řazeného seznamu na konci práce/jednotlivé studie ve sborníku (**Seznam použité literatury a pramenů**). Jednotlivé položky seznamu jsou provedeny podle níže uvedeného vzoru. V příslušných poznámkách je pak citováno zkráceně (např.: KLETZL 1940, 43). Pokud v seznamu bude od téhož autora několik položek vydaných v jednom roce, připojuje se k letopočtu rozlišení pomocí malých písmen (např.: KLETZL 1940a, KLETZL 1940b ... atd.).

Další zásady:

- více autorů, více míst vydání: oddělujeme lomítkem (/), u víceslovných s mezerami
- opakované vydání: **1999³**, rozšířené: **3., rozšířené vydání, Praha 1997**
- odkazy na poznámky: horní index za tečkou nebo čárkou (...postavil.1)
- u příjmení autorů užívat **kapitálky** (v MS Word: Ctrl+Shift+K)
- název řady: (=.....)
- v seznamu literatury mezi zkrácenou a plnou citací dlouhá pomlčka — (na klávesnici PC Alt+0151)
- rozsah stránek, letopočtů ap.: výhradně krátká pomlčka bez mezer **34–46, 1380–1390** (na klávesnici PC Alt+0150 nebo Ctrl+minus), nikoliv spojovník (36-46)
- **476sq.** (tj. 476, 477), **382sqq.** (tj. např. 382–396), **nepag.** – nestránkováno, **s. d.** – bez udání roku vydání, **s. l.** – bez udání místa vydání
- zkratku pro stránku (s., str.) nepoužíváme
- zkratka pro sloupec: **col.** 425
- zkratka pro obrázek v poznámkách: **obr.** 24, případně originální označení (**Abb., Taf., Tab.** atp.)
- odkaz na obrázek v textu: **[2]** (tučně)
- jednotlivé poznámky zakončeny tečkou
- popisky vyobrazení a položky v seznamu literatury a seznamu vyobrazení bez tečky

monografie/ monografie s podtitulem/ kapitola v monografii:

VACKOVÁ 1999a — Jarmila VACKOVÁ: Vězeňské přednášky. Praha 1999

VACKOVÁ 1999b — Jarmila VACKOVÁ: Odpovědi obrazů. Mistři starého nizozemského malířství. Praha 1999

MEIER/JÄGGI/BÜTTNER 1995—Hans-Rudolf MEIER / Carola JÄGGI / Philippe BÜTTNER: Für irdischen Ruhm und himmlischen Lohn. Berlin 1995

WAGNER-RIEGER 1994—Renate WAGNER-RIEGER: Modernes Mittelalter. Neue Bilder einer populären Epoche. Frankfurt am Main / Leipzig 1994

POCHE 1985—Emanuel POCHE: Prahou krok za krokem. Praha 1985

PRIOR 1912—Edward S. PRIOR: London School of Purbeck Marble. In: Edward S. PRIOR / Arthur GARDNER: An Account of Medieval Figure-Sculpture in England. Cambridge 1912, 56–78

článek v časopisu:

VACKOVÁ 1968—Jarmila VACKOVÁ: Podoba a příčiny anachronismu. In: Umění XVI, 1968, 379–393

sborník/kniha sebraných článků/sborník k poctě/kolektivní práce:

KERSCHER 1993—Gottfried KERSCHER (ed.): Hagiographie und Kunst. Berlin 1993
WARBURG 1980—Aby M. WARBURG: Ausgewählte Schriften und Würdigungen. Dieter WUTTKE (ed.). Baden-Baden 1980
KUBELÍK/PAVLÍK/ŠTULC 2001 — Martin KUBELÍK / Milan PAVLÍK / Josef ŠTULC (ed.): Historická inspirace. Sborník k poctě Dobroslava Líbala. Praha 2001

nebo:

Historická inspirace — Historická inspirace. Sborník k poctě Dobroslava Líbala. Martin KUBELÍK / Milan PAVLÍK / Josef ŠTULC (ed.). Praha 2001
DČVU I/2 — Dějiny českého výtvarného umění I/2. Rudolf CHADRABA / Josef KRÁSA (ed.). Praha 1984

katalog výstavy/katalog stálé expozice:

PEŠINA 1970—Jaroslav PEŠINA (ed.): České umění gotické 1350–1420 (kat. výst.). Praha 1970

nebo:

PEŠINA 1970—Jaroslav PEŠINA (ed.): České umění gotické 1350–1420. Katalog výstavy Národní galerie v Praze, 15. 10. 1969 – 4. 3. 1970. Praha 1970
EICHLER/KRIS 1927—Fritz EICHLER / Ernst KRIS: Die Kameen im Kunsthistorischen Museum. Beschreibender Katalog. Wien 1927
BRANDT/EFFENBERGER 1993 — Michael BRANDT / Arne EFFENBERGER (ed.): Byzanz, Die Macht der Bilder. Katalog der Ausstellung im Dom-Museum Hildesheim. Hildesheim 1993

nebo:

Byzanz 1993 — Byzanz, Die Macht der Bilder (kat. výst.). Michael BRANDT / Arne EFFENBERGER (ed.). Hildesheim 1993

stat' ve sborníku/katalogu/v kolektivní práci

ANGENENDT 1993—Arnold ANGENENDT: Figur und Bildnis. In: KERSCHER 1993, 107–119
KUTAL 1970—Albert KUTAL: Sochařství. In: PEŠINA 1970, 450–483
KRÁSA 1984—Josef KRÁSA: Nástěnné malířství. In: DČVU I/2, 566–579

heslo v lexikonu/katalogu (má-li autora) – při jednorázové citaci není nutno zařazovat do seznamu, v poznámkách se pak cituje takto:

Walter DÜRIG: Fronleichnam. In: Lexikon für Theologie und Kirche IV. Freiburg i. B. 1962, col. 405–407
Johannes G. DECKERS / Janette WITT. In: Byzanz 1993, 95–96, obr. 26, kat. č. I.16

recenze/recenze s titulem:

NOVÁK 1996—Jaromír NOVÁK (rec.): Milan TOGNER: Sandro Botticelli. In: Umění XLV, 1996, 102–103
NOVÁK 2002—Jaromír NOVÁK (rec.): Luna svítí. Na okraj knihy Milana Tognera o renesančním malířství. In: Zprávy památkové péče 88, 2002, 162

ediční řada:

NAEGLE 1915–1918—August NAEGLE: Zur Geschichte der Kirche in Nordböhmen (=Kirchengeschichte Böhmens I/2). Wien/Leipzig 1915–1918
LAFONTAINE-DOSOGNE/VOLBACH 1968—Jacqueline LAFONTAINE-DOSOGNE / Wolfgang Fritz VOLBACH: Byzanz und der christliche Osten (=Propyläen Kunstgeschichte 3). Berlin 1968

diplomová/disertační práce:

ROJKOVÁ 1991—Stanislava ROJKOVÁ: Antonín Kern (diplomová práce na Filosofické fakultě Masarykovy Univerzity v Brně). Brno 1991
STRAKA 1991—Vladimír STRAKA: Dílo Petra Brandla (nepublikovaná disertační práce na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze). Praha 1991

internet – do seznamu se zařazuje pouze má-li autora:

JÄGGI 2005—Carola JÄGGI: Für irdischen Ruhm. In: 1000 Worte, <http://1000worte.besi.info/542.html>, vyhledáno 5. 2. 2005

v ostatních případech citace v poznámkách:

<http://1000worte.besi.info/586.html>, vyhledáno 18. 5. 2007

rukopisy/prameny

KAHL 1993 — Wolfgang KAHL: Geschichte der Stadt Kranichfeld im Abriss. Kranichfeld 1993 (Maschinenschrift in Thüringer Universitäts- und Landesbibliothek Jena, Sign. 95B359/1)

edice pramenů – používají se zavedené zkratky edic:

CDB V/2 — Jindřich ŠEBÁNEK / Sáša DUŠKOVÁ (ed.): Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae V/2. Pragae 1981
FRB I — Životy svatých a některých jiných osob nábožných/ Vitae sanctorum et aliorum quorundam pietate insignium (=Fontes rerum Bohemicarum, Tom I). Praha 1873
CDM VI — Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae. Bd. VI. Brünn 1854
RBM III — Josef EMLER (ed.): Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae III. Pragae 1890
RI VIII — Johann Friedrich BÖHMER: Regesta imperii VIII. Die Regesten des Kaiserreichs unter Kauser Karl IV. 1346-1378. Aus dem Nachlasse Johann Friedrich Böhmer's herausgegeben und ergänzt von Alfons HUBER. Innsbruck 1877
MGH II/1 — Monumenta Germaniae historica inde ab anno Christi quingentesimo usque ad annum millesimum et quingentesimum auspiciis Societatis aperiendis fontibus rerum germanicarum medii aevi. II. Legum. Tomus 1. Capitularia regum Francoforum. Edidit Georgius Heinricus PERTZ. Hannover 1835

Popisky pod obrázky

Podle povahy tématu se zvolí jeden systém z následujících

- *podle lokality:*

1. **Řeznovice**, kostel sv. Václava, první polovina 12. století, pohled od západu

- *podle ikonografie:*
- 2. **Panna Marie s Ježíškem**, kolem roku 1450, dřevo, polychromie, v. 164 cm. Beroun, kostel sv. Mořice, pod kruchtou
- *podle názvu díla:*
- 3. **Bible boskovická**, fol. 425, Adorace Krista, po roce 1415. Olomouc, Státní vědecká knihovna, sign. XVII 1254
- *podle autora díla:*
- 4. **Václav Chad**: Ukřižování, 1941, olej, lepenka, 99 x 65 cm. Národní galerie v Praze

V seznamu vyobrazení se uvádí zdroj:

- ▶ *fotografie*
- 1. **Řeznovice**, kostel sv. Václava, první polovina 12. století, pohled od západu. Foto: ÚDU AV ČR, Prokop Paul
- 3. **Bible boskovická**, fol. 425, Adorace Krista, po roce 1415. Olomouc, Státní vědecká knihovna, sign. XVII 1254. Foto: autor
- 4. **Václav Chad**: Ukřižování, 1941, olej, lepenka, 99 x 65 cm. Národní galerie v Praze. Foto: archiv autora
- ▶ *reprodukce*
- 5. **Pilis** (Uhry), rekonstrukce náhrobku královny Gertrudy († 1213), manželky krále Ondřeje II. Reprodukce z: TAKÁCS 1998, 105, obr. 25

Tato metodika je závazná pro všechny písemné práce (seminární, bakalářské, diplomové, disertační) odevzdávané na ÚDKU KTF UK. V případě nedodržení metodiky bude práce bez výjimky vždy vrácena k přepracování.

Prof. PhDr. Ing. Jan Royt